

NÉGY ÉVTIZED A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁGBAN – SZEMÉLYES MEGEMLEKEZÉS

Ahogy közeledik a Magyar Pedagógiai Társaság újjászervezésének 40. évfordulója, egyre gyakrabban gondolok a várakozással és eseményekkel teli kezdeti időszakra. Egy-más után tűnnek fel mindazok a kollégák, akikkel együtt kezdhettem 1967 áprilisában a problémák számbavételét és a megoldások tervezését. Ismeretes, hogy a Társaság elődje évtizedeken át fontos szerepet töltött be a magyar pedagógia történetében, de az idő tájt már nemcsak a hagyományokkal kellett számot vetnünk, hanem a működés viszonylag hosszú szünete alatt felhalmozódott kihívásokkal, új kérdésekkel és gondokkal is. Emlékezem egykori professzoromra, Jausz Bélára, aki a Bölcsészkar „Gólyavár”-ában tartott egyik didaktikai előadásának szünetében odajött hozzám, és meghívott a Pedagógiai Társaság újjáalakuló ülésére. Érdeklődéssel fogadtam felkérését, bár még nem is sejthettem, hogy a Társaság és az ott kialakuló közösség milyen meghatározó, inspiratív szerepet tölt majd be pedagógiai pályámon.

Kezdetben még nem voltak külön szakosztályok, így együtt dolgozhattam a korabeli neveléstudomány kiváló művelőivel, akik közül most csak azokat említem meg, akik már sajnos nincsenek köztünk: Kiss Árpád, Petrikás Árpád, Gáspár László, Majzik Lászlóné, Nagy Katalin, Kálmán György, Rozsnyai Istvánné, Vastagh Zoltán. Ugyanígy kerülhettem kapcsolatba a neveléstörténet jeles egyéniségeivel is: Simon Gyulával, Zibolen Endrével, Bajkó Mátyással, Ravasz Jánossal, Köte Sándorral, Felkai Lászlóval, Vág Ottóval, Balázs Mihállyal, Szabenyi Péterrel. Értékes segítséget kaptam pedagógiai tevékenységemhez a didaktika és a felnőttoktatás kiemelkedő személyiségeitől is: Szokolozky Istvántól, Nagy Sándortól, Durkó Mátyástól, Várnagy Marianntól, Csiby Sándortól. Ők már mind eltávoztak közülünk, de szellemiségük és műveik fennmaradtak.

1968-ban a Neveléstudományi Szakosztály nemzetközi nevelésügyi kongresszust rendezett Balatonfüreden. Itt fogalmazódott meg először egy önálló Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály létrehozásának gondolata – az összehasonlító pedagógiai kutatások eredményeinek tanulmányozására. A szakosztály létrehozásában fontos szerepet ját-

szott az OPKM akkori igazgatója: Arató Ferenc mint alapító elnök, aki mellett alapító titkárként vettem részt munkában. Ez 1970-ben történt, és még ebben az esztendőben beválasztották a szakosztály vezetőségét az V. Nevelésügyi Kongresszus résztvevőinek sorába is. 1975-ben a Pedagógiai Szemle hasábjain indítottunk vitát az Összehasonlító pedagógia tárgya, formája és feladatai címmel. Ajánlást dolgoztunk ki az összehasonlító pedagógia kötelező tantárgyként való tanításáról az egyetemen és a tanárképző főiskolákon.

Az Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály fejlődése ekkor már lehetővé tette, hogy nemzetközi jelentőségű vállalkozásba kezdjünk. 1978-ban elindítottuk a tizenegynyelvű pedagógiai szakszótár munkálatait hazai és külföldi szakemberek bevonásával. Szótárkészítő és szerkesztő munkánk a magyar nyelven kívül angol, francia, orosz, német, lengyel, cseh, szlovák, bolgár, román és szerb-horvát nyelvekre terjedt ki. A 2845 tárgyszóból álló tárgyszógyűjtemény a neveléstudomány és az oktatásügy valamennyi területét átfogja, és tartalmazza a leglényegesebbeket a rokon- és határtudományok (általános lélektan, fejlődés lélektan, pedagógiai pszichológia, felnőtt-lélektan stb.) terminológiájából is.

A 80-as évek elején a kelet- és közép-európai neveléstudományi intézetek egyre inkább keresték az együttműködés formáit a nyugat-európai intézményekkel, s ekkor olyan programokat igyekeztek kidolgozni, amelyekkel segíthetik az oktatás és nevelés színvonalának, minőségének emelését. Hazánk 1983-ban kapcsolódott be az Európai Összehasonlító Pedagógiai Társaság (CESE) munkájába, akkor vették fel a Magyar Pedagógiai Társaságot a CESE tagjainak sorába. A CESE 1961-ben alakult meg, és azóta két évenként tartja kongresszusait Európa különböző országaiban. Tevékenysége szorosan kapcsolódik az Összehasonlító Pedagógiai Társaságok Világtanácsához (WCCES), mely 1970-ben alakult, és 3-4 évenként rendezi kongresszusait. Az 1984-es párizsi világkongresszusra már mi is kaptunk meghívást.

A CESE 25., jubileumi ülésén, Olaszországban Wolfgang Mitter professzor, az akkori elnök kérte fel a Magyar Pedagógiai Társaságot a 13. kongresszus budapesti megrendezésére. Örömmel tettünk eleget a felkérésnek, hiszen ez a magyar pedagógia nemzetközi elismerését jelentette. A Budapesti Kongresszusi Központban 1988-ban megrendezett kongresszus fő témája: „A nevelés céljai és a személyiség fejlesztése nemzetközi összehasonlításban” volt. Hat témakörben szerveződött szekció: A szocializáció folyamata a személyiség fejlesztésében; Az értékfogalmak változásainak hatása a személyiség kibontakoztatására; Az általános nevelés és a munkára nevelés kölcsönhatása; A személyiségfejlesztés az intézményes oktatásban; A személyiségelméletek új irányzatai; A személyiségfejlesztés és az új információs technikák.

A kibontakozott kutató-alkotó munkaméreteit jellemzi, hogy a beérkezett kéziratokból egy több mint ötszáz oldalas kötetet szerkeszthettünk és nyújthattunk át az érkező vendégeknek. A kiadványban negyvenkét előadást és huszonkét kivonat ismerttetést olvashattak angol és francia nyelven. A szekciókban is ezen a két nyelven folyt a vita. Harminckét ország több mint kétszáz küldötte jelent meg, és nem csak Európából. Kü-

lönbözőkontinensekrőlérkeztetkszakemberek–egyetemek, tanárképzőés tanítóképző főiskolák pedagógiai tanszékeinek vezetői és tanárai, valamint pedagógiai kutatóintézetek neves, külföldön is elismert munkatársai. A kongresszus munkájáról elismerően nyilatkoztak a magyar és külföldi lapok és pedagógiai folyóiratok: a Newsletter, a Pedagógiai Szemle, a Köznevelés stb. A plenáris üléseken elhangzott előadások Brüsszelben (1990) jelentek meg angol nyelven Conclusions of the 13th CESE Conference címmel.

Ugyanebben az évben indítottuk útjára az Összehasonlító pedagógiai füzetek kiadványsorozatát a Pedagógia időszerű kérdései külföldön című, a Tankönyvkiadónál megjelent könyvsorozat folytatásaként az OPKM kiadásában és az Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály szerkesztésében.

Az Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály jó kapcsolatokat ápol a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságának Andragógiai Albizottságával, a Magyar Szakképzési Társasággal és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézettel is. Részt vettünk a 1994. évi küldöttközgyűlésen, amelyen Ádám György akadémikust elnökké, Trencsényi Lászlót pedig főtítkárrá választottuk. Ők mindmáig sokoldalúan támogatják az Összehasonlító Pedagógiai Szakosztály tevékenységét.